

JÓ SZERENCSE

MŰSZAKI, Bányászati és Kohászati HETI SZAKLAP.

III. évfolyam.

13. szám.

1909. december 26.

Szerkeszti:

LITSCHAUER LAJOS

kir. bányatanácsos.

Szerkesztőség és

Telefon:

o kiadóhivatal:

Szerk.: 4.

Selmezbánya

Kiadóhív.: 5.

Nyomda: 29.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ára: egy évre 12 K.

Az előfizetés megkönnyítésére havi 1 K
észeteket is elfogadunk. A megrendelésre
vonatkozó aláírások egy évre kötelezők.

TARTALOM: Hüttl József (arezkép-

pel.) — A zártkutat-
mányok átruházásáról. — Az abrudbánya-
verespataki bányamegye bányászata hanyat-
lásának okairól. — Opál-bányászat. (2 rajzzal.)
— Tudomány-Gyakorlat. Az első Stassano-
rendszerű elektroaczel kemence Ausztriá-
ban. (2 rajzzal.) — Szemle. Bányamivelés. —
Közen- és érczlőkészítés — Vaskohászat. — Fém-
kohászat. — Gépészet. — Építészet. — Közgazda-
ság. — Közgazdasági hírek. — Közgyűlések. —
Piaczi hírek. — Hírek. Személyi hírek. — Bányász-
egyesületek. — Főiskolai körökből. — Bányaható-
sági ügyek. — Társadalmi hírek. — Vegyes hírek. —
Hírek a külföldről. — Munkósüggék. — Bales-
etek.

A közlemények csakis a forrás megjelölésével vehetők át.

HÜTL JÓZSEF

(1832 — 1909.)

Hüttl József m. kir. ministeri tanácsos, a selmezbányai kir. bányakerület nyugalmazott igazgatója, a Lipót- és Ferencz-József-rend lovagja, Selmezbánya szab. kir. város díszpolgára, az »Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület« tiszteletbeli tagja, folyó hó 17-én hajnalban, tevékeny életének 78-ik évében, hosszas szenvedés után Budapesten meghalt.

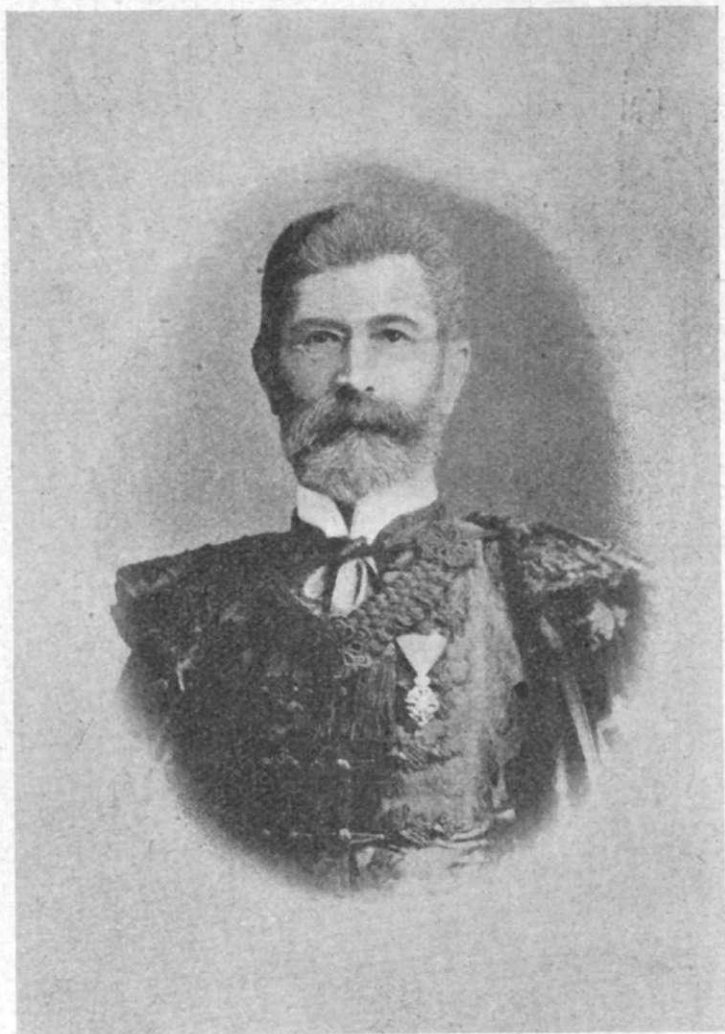
Ezt a szomorú hírt a gyászoló család által f. hó 17-én kiadott, hozzánk azonban csak a temetés napján, december 19-én érkezett gyászjelentés nyomán hozzuk.

Azóta a napilapok révén Magyarország minden bányász-helységébe eljutott Hüttl József ministeri tanácsos halálának a híre.

Mélyen megrendülve regisztráljuk a halálesetet s fájdalomosan megtörve, mélyen megrendülve hajtjuk meg fejünket Hüttl József nemes alakjának emléke előtt.

Velünk gyászol Magyarország bányászvilága, mert Hüttl József hazánk három nagy bányakerületének, Nagybányának,

Nagyágnak és Selmeczbányának, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületnek, a bányászati főiskolának, a magyar bányászok nagy családjának a halottja. Gyászol velünk minden igaz, becsületes, szakját szerető, munkás-bányászember, mert Hüttl József lelkes bányász, igaz ember, tisztársainak apja s barátja, igazságos főnöke volt. Szigorú volt s munkát,

szorgalmat és pontosságot követelt alantasaitól; tehette, mert ő maga a munka embere volt, tehette, mert ő maga a szorgalom és pontosság mintaképe volt. Most hosszú, sikeres pályafutás után a teljesített kötelesség megnyugtató érzésével hajtotta nyugovóra fejét. Nyugodjék békével. Emlékét híven megőrizzük az utókor számára. Legyen neki könnyű a föld, melynek titkait, munkás élete hosszú évein át, fáradhatatlanul kutatta. *Lts.*

Hülll József született Baján (Bács-Bodrog megyében) 1832. évi január hó 17-én. Középiskolai tanulmányait Budapesten, 1847. évben végezte; az 1847—1848. évek folyamán a bölcsészeti tanoda, az 1849—1850. évek alatt a budapesti József kir. ipariskola, 1852—1855-ben a selmeczbányai bányászati akadémia hallgatója volt. Mint végzett ösztöndíjas bányászakadémikus 1855. év október hónapjában a bányászati és erdészeti akademián, a tanári szakhoz osztatván be, ugyanezen év november 23-án tanársegéddé lett kinevezve. Az 1856. évben az akademián a matematika, fizika és az eröműtan helyettes tanárává; 1859. évben a nagybányai bányaigazgatóság kerületében a veresvíz-kereszt-hegyi zúzóműhöz vezetőnek; 1866-ban Felsőbányára, zúzófelügyelővé; 1870-ben Nagybányára gépészeti felügyelőnek lett kinevezve. 1873. évben bányatanácsosi ranggal a nagyági kir. és társulati aranybányamű főnöke, 1881-ben ugyancsak Nagyágon, főbányatanácsos és bányatársulati műigazgató lett. 1888. évben osztálytanácsos lett a pénzügyminis-teriumban, ahonnét 1889-ben ministeri tanácsosi ranggal a selmeczbányai bányakerület igazgatójává neveztetett ki. Kitűnő szolgálatai elismeréseül Ő Felsége 1878. szept. hó 28-án a Ferencz-József-rend, 1895. évi okt. 5-én pedig a Lipót-rend lovagkeresztjével tüntette ki. 1897. évi január 12-én, negyvenegy évet meghaladó szolgálati idő után nyugalomba vonult. Meghalt 1909. évi december hó 17-én. Negyvenöt évet töltött a bányászat szolgálatában, melynek egész odaadással szentelte életét, s melyet fejleszteni, jobb viszonyok közé hozni életfeladatának legfőbb czéljának tekintette. *Mtj.*

A zártkutatmányok átruházásáról.

— Irta: *Dr. Fehér Manó* oraviczabányai ügyvéd. —

Természeti minőségükre nézve a dolgok lehetnek ingók vagy ingatlanok.

A jogok is vagy az ingókhoz vagy az ingatlanokhoz számíttatnak a szerint, amint ingó vagy ingatlan tárgyra vonatkoznak.

A magánjog szabályai értelmében rendszerint minden dolog és minden vagyoni természetű jog tárgya lehet a magánszemély vagyoni jogi uralmának.

A magánszemély vagyoni jogi uralma a dolog vagy jog feletti tulajdonjognak megszerzésében és gyakorlásában áll.

A tulajdonjognak a szerzése lehet kétféle és pedig: vagy *eredeti* (aquisitio originaria) vagy *származékos* (aquisitio derivativa).

Az ingóknál és az ingatlanoknál egyaránt a tulajdonjog eredeti szerzése a magánszemély egyoldalú ténykedése: *foglalás* (occupatio) által, a tulajdonjog származékos szerzése pedig élők közötti átruházás: *átadás* (traditio) által történik.

A telekkönyvi intézmény behozatalával az ingatlanoknál a tulajdonnak egy új neme t. i. a telekkönyvi tulajdon keletkezett.

A telekkönyvi tulajdon a nyilvántartás bejegyzés által szereztetik.

Ez a szerzés eredetileg a helyszínelés által történt, amikor is minden ingatlan a telekkönyvbe felvételre és minden tényleges birtokos mint az ingatlan tulajdonosa bevezettetett.

Azóta pedig minden ingatlan tulajdonjoga csak származékosan, vagyis csak az eddigi tulajdonosnak átruházása folytán telekkönyvi bekebelezés által szerezhető.

Ezeknek előrebocsátása után áttérve a bányajog vidékére, az osztrák bányatörvény kétféle bányajogosítványokat ismer és pedig:

1. bányakutatási jogosítványokat;
2. bányamívelési jogosítványokat.

A bányakutatási jogosítványokhoz tartoznak:

1. az általános kutatási jogosítvány (kutatási engedély);
2. a zártkutatási jogosítvány (zártkutatmány).

A bányamívelési jogosítványokhoz pedig tartoznak:

1. a bányaadományozás tárgyát képező vajnamértékek, határközők és külmértékek.

2. a bányarendelés tárgyát képező segédvájások és megyetárók,

A kutatási bányajogosítványok az ingókhöz tartoznak.

A bányamívelési jogosítványok pedig ingatlan birtokot képeznek és mint ilyenek a bányakönyvi bejegyzés tárgyát képezik.

Az általános kutatási jog eredetileg olyképp szereztetik, hogy a bányahatóság a kutatóknak kérelmére kutatási engedélyt ad.

Ezen jogosítványnak speciális jellege abban áll, hogy csak egy évre adatik és hogy a kutató kérelmére évről évre meghosszabbítható, de csak abban az esetben, ha a kért meghosszabbítás, törvényes előfeltételei fennforognak.

A kutatási engedély az osztrák bányatörvény szerint elidegeníthető lévén, az általános kutatási jog származékos szerzése a tulajdonos átruházása által történik.

A *zártkutatmány* eredetileg az által szereztetik, hogy a kutató valamely már meglévő vagy egyidejűleg kért kutatási engedély alapján a bányahatóságnak azt a pontot bejelenti, amelyen a kutató-vájást megkezdeni és a kutatási jegyet felállítani szándékozik.

Ezen jogosítványnak speciális jellege abban áll, hogy a kutató ennek megszerzésével a zártkutatmány területére nézve a bejelentés időpontjától fogva kizárólagos kutatási jogot nyer.

A zártkutatmányok szerzése tehát tisztán a prioritás elve szerint történvén, nem jöhet figyelembe sem a bányahatósági megerősítésnek,

sem a zártkutatómáni könyvbe való bevezetésnek az időpontja, hanem egyes-egyedül a bejelentésnek az időpontja a döntő.

Ha tehát valamely kutatónak a bejelentésére a hatósági megerősítés vagyis a zártkutatómáni bejelentésről szóló bizonyítvány kiadása későbbben, mondjuk napok vagy akár hetek múlva is történik, ez a körülmény a kutató szerzett jogát éppenséggel nem érinti, mert az már a bejelentés időpontjától fogva jogosítva van zártkutatómániának területéről minden későbbi bejelentőt kizárni.

Valamint a kutatási engedély úgy a zártkutatómány is az osztrák bányatörvény szerint elidegeníthető jogosítványt képezvén, a zártkutatómány szerzése szintén a tulajdonos átruházása által történik.

E tekintetben nálunk 1885. év óta egy ministeri rendelet folytán az a törvényes korlátozás áll fenn, hogy a zártkutatómányok egyik kutatási engedélyről a másokra át nem írhatók és más kutatóra csak úgy ruházhatók át, ha egyszersmind az alapul szolgáló kutatási engedély is átruháztatik.

(Folytatjuk.)

Az abrudbánya-verespataki bányamegye bányászata hanyatlásának okairól.

— Irta: *Medzny János* k. főbányabiztos. --

(Szerző engedelmével az »Abrudbánya és Vidéke« 1909. évi 49. számából.)

Általánosan ismert dolog, hogy az erdélyi aranybányászat hanyatlóban van. Nemcsak az abrudbánya-verespataki bányamegyének bányászata érzi ezen hanyatlás következményeit, de más erdélyrészi nagy bányavállalatok is, amelyek az évek előtti dús aranytermelés csökkenése okán, kénytelenek bányászatuk jövőjének biztosításáról a meglévő eszközök felhasználásával, már előre gondoskodni.

A sajtóban és a köztudatban általánosságban, a hanyatlás okául, vagy a telepek kimerítése, vagy a tőke szegénysége szerepel; holott, ahogy elődeink évszázadokon át bányászkoztak, utódaink is hosszú évtizedekre terjedő kereseti ága maradhat a bányászat, ha az idővel és a technikával előre haladva, előre és praeventive gondoskodnak azon intézkedésekről, amelyekkel a bányavállalatok üzeme produktívá tehető. Ismerve úgy az abrudbánya-verespataki bányamegyének a bányászatát, mint Erdély jelentősebb bányászatainak a viszonyait, azt kell állítanom, hogy a hanyatlás oka két tényezőre vezethető vissza, u. m. a rablóbányászatra s a manapság nagymértékben elharapódzott bányatolvajlásra. A rablóbányászat, az aranybányászat sajátosságában gyökeresik. Míg az arany, dús csapása tart, természetes, hogy azt a vállalkozó minél előbb igyekszik kiaknázni, annál is inkább, hogy hivatlan kezek tulajdonába át ne menjen. Természetes, hogy ilyenkor a bányá-

mívelés technikájának szabályait félreteszik, mi ellen a legtöbb esetben a hatóságnak is alig lehet szava, hiszen aranyról van szó. Meddig az ily rablóbányászat csak a dús ponton folyik, miként előbb mondtam is, az ellen számbavehető kifogást alig lehet emelni, mihelyest azonban a bányászat csupán arra terjed ki, hogy a dús közöket lefejtse, újabbak feltárásáról, vagy egyáltalában nem, vagy későn gondoskodik, az illető bányászat alapjában meg van rendítve. Áldozatokkal a hibát pótolni lehet, rendszeres bányamíveléssel a hibát kiköszörültni lehet, de az egykori dús jövedelem leapadásával is számolni kell. Ott pedig, ahol a megcsappant jövedelem nem elégíti ki a bányavállalat igényeit s ott, ahol áldozatok, tőke hiányában nem hozhatók, az egykor dús jövedelmű bányüzem parlagon marad.

Az abrudbánya-verespataki bányamegyének aranybányászatát is az ily rablómívelés tette tönkre, mely jelenleg megfelelő anyagi erők hiányában, belátható időn belül fellendülni nem lesz képes mindaddig, amíg az aranytermelés tekintetében, a bányabirtokost, törvényes intézkedések, a tolvajlások, az aranylopás ellen, legalább részben nem fogják megoltalmazni.

Erdély egyik legnagyobb bányavállalata, kezdeményezője ama lépéseknek, hogy a dús termelés csökkenésével, aránylagos jövedelmét oly fokon tartsa mely által részvényesei tőkájének megfelelő kamatozását biztosítsa. E vállalat is érezvén a fokozott aranytermelésnek, az elkésett feltárások okán, lényeges csökkenését, jövedelmezőségét azáltal kívánja pótolni, hogy bányáiból évente körülbelül 400.000 koronára becsülhető aranytakarék ellen igyekszik védekezni s együttes lépések tételére Erdély nagyobb bányavállalatait, csatlakozásra szólította.

Az abrudbánya-verespataki bányamegyében az aranylopás a fejlettség hallatlan fokát érte el; annyira fejlett volt utóbbi intézmény, hogy szinte túlélte magát s ma már nincs mit a bányából ellopni.

Birtokosaink az aranylopással szemben eléggé paszszive viselkedtek. Nem is volt mit tenniök egyebet. Az aranytolvajok ellen sem a hatóságok, sem a bíróság nem oltalmazta a bányabirtokosokat s így ezek csendesesen beletörődtek abba a lehetetlen állapotba, hogy a szabad-arany, egyuttal szabad préda is. Még ha a lelet nagyobb volt, a tolvajokon kívül valami jutott a birtokosnak is; a termelés csökkenésével, illetve a szabad arany fogytával, a termelt csekély aranyat is csak a tolvajok tulajdonították el.

Hogy pedig a szabad-arany fogytával a bányatolvajok az u. n. bányarablásra, a visszahagyott pillérek és gyámok berepesztésére vete-medtek, a bányákat egyuttal tönkre is tették.

A bányarablás ellen való védekezés szpecziell a bányamegye kötelessége, az elterjedt aranylopás meggátlása azonban az egyesek erejét túlhaladja, ahhoz felsőbb, állami beavatkozás kell.

A »Rudai Tizenkét Apostol Bányatársulat« szolgáltatja az aranylopás elrettentő mértékének érdekes statisztikáját. Csupán a különböző állami beváltó hivataloknál, a tolvajok, illetve orgazdáik, évente 400.000—500.000 korona bevallott értékű szabad aranyat váltottak be. Az aranylopás utóbbi társulatnál-anynyira elharapódzott, hogy a legutóbbi időben hat felügyelő személyzetbeli alkalmazottat és negyven munkást tetten értek. Utóbbiakon kívül még akárhányan folytatják ezt a jövedelmező ipart anélkül, hogy eddig tetten érhetőek lettek volna. Ezeket csak mint gyanusakat, szemmel tartják.

Nevezett bányatársulat igazgatójának előadása szerint, egész rablóbandák működnek a bányákban, akik együttesen dézsmálják a szabad-aranyat.

(Folytatjuk.)

A magyarországi opálbányászat.

(Történeli, geológiai és bányászati viszonyok.)

— Irtá: *Abzinger Gyula* okl. bányamérnök. —

(Minden jog fentartva.)

(Folytatás a 220. oldalhoz.)

Keletkezésüket alig lehet másként értelmeznünk, mint úgy, hogy az effusívva vált s még meg nem merevült eruptív anyagba egy idősebb kőzet zöldkövesedett darabjai behullottak. Szóval itt valamely, a típus-keveredéshez hasonló esettel találkozunk, azzal a különbséggel, hogy egyik kőzetnek sem változott meg észrevehetőleg az öszszetétele, vagyis abnormitás nem jött létre, hanem inkább csak hőhatások érvényesültek, melyek következménye a forró lávába esett kőzetdarabok külső részeinek az eruptív tömeggel való öszszeolvadása lett. A különböző színű sávok az érintkezési helyek közelében beállott elváltozások következményei lehetnek. Abból, hogy maga a típus-keveredés egészen nem következett be, hanem csak a külső szélek szövetségi elváltozása jött létre, azt következtethetjük, hogy e darabok behullása alkalmával a főtömeg a hűlés és megszilárdulás bizonyos fokát már elérte, oldóképességét legnagyobb részben elveszítette, mert ellenkező esetben az aránylag kis darabok az izzó tömegbe teljesen beolvadtak, s ha e darabok savanyúsága esetleg más, abban fel is oldódtak volna.

Hogy e kőzetdarabok a pirokszénes andesit komplexumnál idősebbek, épen az bizonyítja, hogy abban zárványként fordulnak elő.

Származásukat illetőleg könnyű a magyarázat, ha a közel huzódó aranybányái ér-rendszer zöldkövesedett anyakőzetével hozzuk kapcsolatba.

Elfogadható föltevés volna az is, ha a még izzó tömegeből föl szálló gőzök és gázok által zöldkövesített első lávatakarónak darabjait

keresők bennük, ezen esetben azonban föl kell tennünk, hogy a szereplő gőz- és gázekszhálácziók rövid tartamúak voltak, mert magán az anyakőzeten zöldkövesedés nem fordul elő s magát az opálelőfordulást sem kíséri hasonló jelenség, hanem annál nagyobb számban találhatók a mállásra figyelmeztető jelek.

Az opált vezető zóna a hegy főtömegében észak-déli csapást mutató elhelyeződésű s északon és délen két, vörös, tömött agyagból álló hasadék határolja. Biztosan nem tudjuk, de állítják, hogy ezeken túl opál nem fordul elő. A két agyagos hasadékot azután egy másik ily kitöltésű repedés (vető) köti össze. Ezeken kívül számtalan kisebb, mindenféle méretű repedés járja át e kőzet-komplekszumot s mindegyiköknök jellemzője az agyagos kitöltés, bőséges limonit- és piritképződéssel.

1. sz. kép. Dubnik-telep látóképe.

A repedések mentén víz szivárog.

Az opál ezen repedéseket kíséri s keresésénél a kőzet külső kinésén kívül leginkább a vízszivárgás iránya igazít útba.

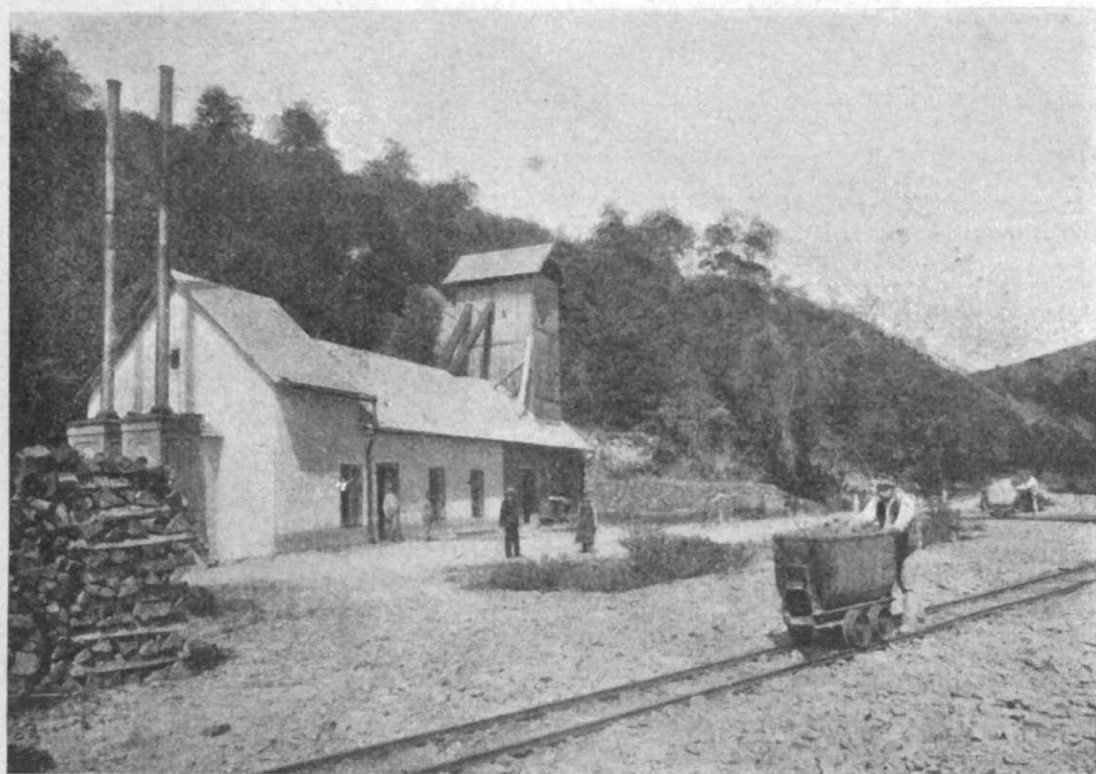
A kőzeten mutatkozó nagymérvű öszszetörődöttség dinamikai hatások sok szereplését jelzi. Ezek okait illetőleg a vidék geológiai alkotásának és tektonikájának ismerete adhatna fölvilágosítást. Anynyi így is bizonyos, hogy a dinamikai hatások nem a kiömlés és megszilárdulás idejére esnek, hanem jóval ezek után nyilvánultak, mert a kőzeten rétegzettség nem látszik s a piédzokristályosodás tünetei, — pl. zeolit-kép-

ződés — szintén hiányzanak. Egyedül a ragasztóanyag — az sem mindenütt — van meg, de ez is teljesen más eredetű, mint az, mely a piédzokristályosodás és a kataklízis szerkezet képződése kapcsán ismeretes.

A repedések képződése és a kőzetzárványok zöldkövesedése tehát nem egyidejű jelenségek s mindkettő régebbi az opál képződésénél.

Ezek a dinamikai hatások a kőzet összetartását megbontották, repedések támadtak, az eredetileg összefüggő tömegű kőzet egyes részei helyükből kimozdultak, csuszamlások jöttek létre s a nagy nyomás a kőzetanyagot sok helyen összemorzsolta.

A rombolás a már említett két határszegély között és az egész opált vezetőnek ismert közön végig húzódó agyagos lap mentén nyil-

2. sz. kép. Központi szállítógép- és akna-ház Opálbányán.

vánult leginkább. Ez lehet az oka annak, hogy az északi és déli szegélylapokon túl opál elő nem fordul. Nincs meg ugyanis a mód arra, hogy opál ezeken túl képződhessék,

Az összefüggésében így megbolygatott pirokszénes andesit határain belül tág tér nyílik a csapadék-viznek hatásai érvényesítésére. A kőzetnek könnyebben bomló ásványos részeit (szulfidok) fölvéve, munkaképessége növekedik úgy, hogy a nehezebben oldódó ásványok sem képesek tovább oldó hatásának ellentállani. Az eredmény a színes alkotórészek (pl. biotit) vasrészeinek kiválása, hidroksziddá és szulfáttá való átalakulása lesz. A különben sötét kinézésű kőzet elszíntelenedik, meg-

fakul, s árnyalata most már attól függ, hogy a kivált vasnak több vagy kevesebb része, vagy az egész mennyisége távozik-e el a bontó munkát végző vízzel együtt. Így szürkés, sárgás, vöröses stb. színű közet fordul elő egymás közelében, aszerint, a mint a rajta keresztül-kasul járó hasadékrendszer több vagy kevesebb vizet képes odavezetni és ismét továbbítani.

(Folytatjuk.)

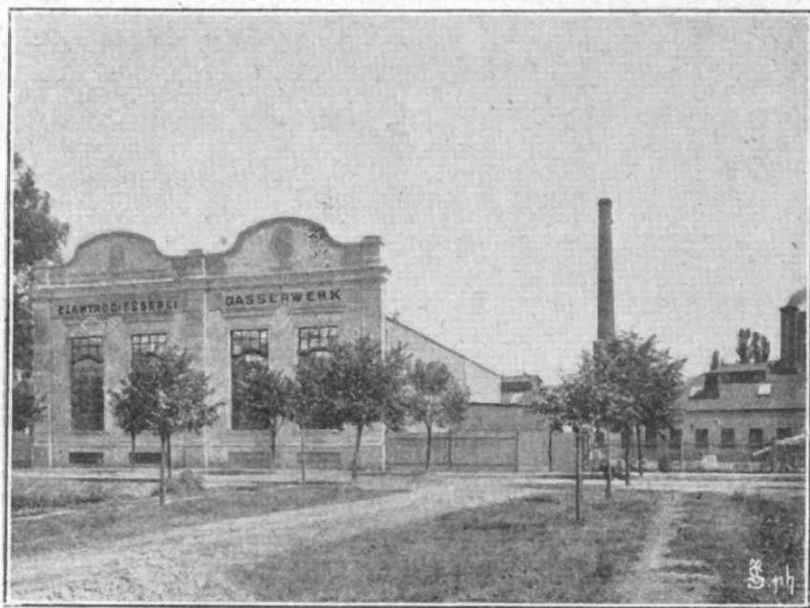
Tudomány-Gyakorlat.

Az első Stassano-rendszerű elektroacél kemencze Ausztriában.

— Közli: *Smelcz Ernő* mérnök. —

(Szerző és szerkesztőség engedélyével, az Öst. Zft. f. B. u. Hw. 1909. évi 48. számából. Két képpel.)

A legtöbb cég, a mely a Stassano-rendszer alapján dolgozik, az aczélfaszon- és folytvasöntvény-gyártását vette fel elektromos olvasztó műtelepének munkaprogramjába. Az «Elektro-Stassano-kemencze»-cég (Wien, X/1. Gudrun-Strasse 187—189.), amely Ausztriában az első

1. sz. kép.

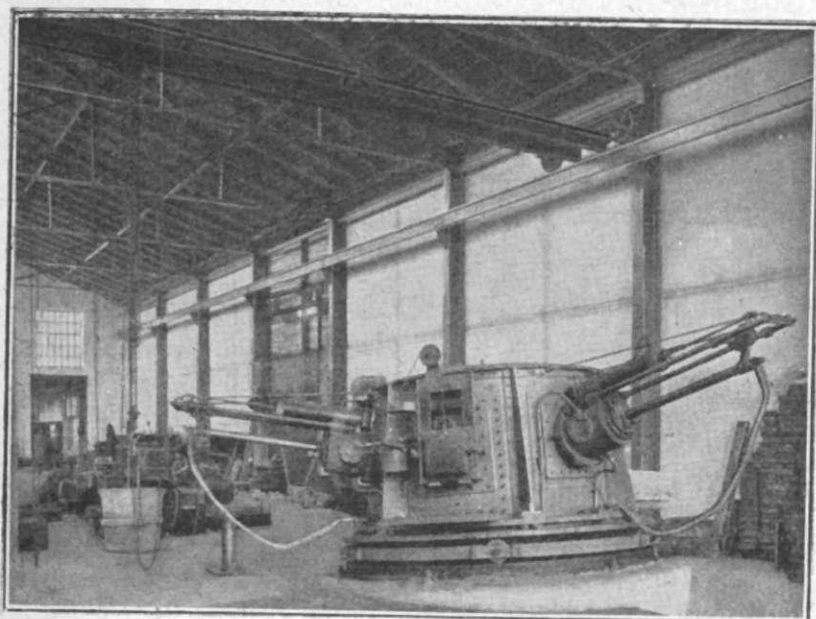
Stassano kemenczét építette e telepítésénél szintén az elektromos átömlesztés céljait kívánja első sorban szolgálni s a szerszámacél gyártását csak másodsorban vette fel munkarendjébe.

Az első számú rajzban bemutatott telepen, a mely a «St. Pöltner Weicheisen-Stahlgiesserei, Leopold Gasser in St. Pölten» cég tulaj-

dona, 250 PS kapacitású Stassano kemenczét létesítettek, a melynek tipusa a Turinban és Bonnban már több év óta folytonos üzemben álló kemenczéknek a rendszerével azonos. Egy másik kemencze szerelése folyamatban van. Az épületbe a két Stassano-kemenczén kívül az öntőműhelyt és az öntvénytisztító-helyiséget is el fogják helyezni.

Három hónapig tartó építés-idő után, szeptember hó 2-án indult meg az első olvasztó-kampagne, melynek első adása kis mennyiségű szürke öntvény volt, a második adás már az átvétel feltételét képező garancia-olvasztás céljait szolgálta s igen jelentékeny eredménnyel záródott.

Feladásra került oly adás, a melynek összetétele 15 % kemény

2. sz. kép.

vésőaczel hulladékból és 85 % lágy kovácsoltvas tördelékből és szegvégekből, tehát nagyrészt nehezen olvasztható anyagokból állott.

A keresztül vitt raffináció után konstataált áramfogyasztás ennek daczára csak 1010 *KW/óra* volt a megolvasztott tömeg tonnája után. Habár ezt a számot nem is lehet igen alacsonynak mondani s hideg adás és aczelalaköntvény-gyártásánál, majdnem az özszes elektromosan olvasztó kemencze-rendszerek, ugyane felhasználás-számmal dolgoznak, ez esetben még arra is tekintettel kell lenni, hogy a kiszolgáló személyzet ezen első adásnál még egészen gyakorlatlan volt és így az anyagadás, salakhúzás, stb. munkái nem voltak a kellő gyorsasággal végezhetőek, aminek az volt a természetes következése, hogy a kemencze melegének egy része veszendőbe ment. E veszteség, kurrens üzemmenetben elő nem fordulhat.

Az, ezen első kemenczében elért raffináció-eredmények teljesen megegyeznek más Elektro-Stassano-telepek eredményeivel, ami mellett

itt még azon körülményt kell különösen kiemelni, hogy az anyag folyóssága, a néha csak 0,1 %-nyi szénanyagtartalom daczára, még mindig olyan volt, hogy belőle kisméretű s vékonyfalú öntvényeket akadály nélkül előállítani lehetett.

Bebizonyosodott továbbá ujólag, hogy a Stassano-kemencze az áramot a vezető hálózatból egyenletesen veszi át és a fővezeték áramszolgáltatását nem zavarja. A telep, St. Pölten város és az alsó-ausztriai országos elektromos mű fővezetékébe van becsatolva s az egész város világító- és erő-üzemével párhuzamosan dolgozik, anélkül, hogy ez üzemágakat bármiben is zavarná.

Különleges újdonsága e telepítésnek, hogy másodpercenként 25 periodusban dolgozó forgó-árammal működik, míg az összes eddig épült kemenczék 50 periodussal dolgoztak. E körülmény, — mint az különben előre is látható volt, — mi komplikációt sem okozott, mert a Stassano-kemenczék szerkezetük tekintetéből, az indukciós-elven alapuló kemenczékkel ellentétben, a váltás-számtól egészen függetlenek.

A második számú rajz a kemenczét az adás-ajtó oldaláról mutatja be. A képen úgy a kemencze köpönyegéből részsút kiálló elektródákat, mint a kemencze forgatását lehetővé tevő görgönyés karimát igen jól lehet látni. (Hogy a két elektróda-rész (a széntartó fémrésze és az elektróda) között az elektromos érintkezés biztosítva legyen, az elektródák vízzel hűtött hengerekben vannak vezetve.) Az áram vezetőke és a forgató-szerkezet hajtómekhanizmusa, az öntőmű szinttalpa alá van telepítve. *Lts.*

Szemle.

Bányamívelés. | **Arretáló szerkezet szállító kasok számára.**
Best bányatanácsos új arretáló készüléke szállító kasok számára, a Stekrade aknatelepen igen jól bevált. Célja az új szerkezetnek, hogy oly baleseteknek az elejét vegye, melyek a fékezőnek elhamarkodottságából, illetőleg abból erednek, hogy a fékező a kast a szintről elhamarkodva felhúzza. Maga a szerkezet, a talpszint fölött 70 *cm.* magasságban, az aknaácsolathoz erősített szintes görönd, amelyre súly és ehhez derékszög alatt emelőkar van erősítve. Utóbbi a kasnak a rögzítésére van rendelve. A szállító-osztály lezárása közben a tolós-ajtó, a derékszög-alatt hajlított emelőkarhoz szorul, a mely a görönd elülső oldalára van ráékelve. A csillének a kasról való lehúzásánál, az első helyen említett emelő, mihelyest a tolós-ajtót a csatlós félrehúzta, a kas keretére ráfekszik. Amíg az ajtó nyitva van, a kasnak felhúzása lehetetlen. A tolós-ajtóval kapcsolatos pántvas arra

való, hogy a jeladásnak a lehetőségét mindaddig megakadályozza, míg az ajtó nyitva áll. *Der Bergbau.* 1909. 45. sz.

Köszén- és érczelőkészítés. | **Érczeknek meddő rontóiktól való különválasztása**

Norris H. (1907. évi jun. 27-én kelt 213141 sz.) szabadalmazott eljárása szerint. Az ércz-zagy nyitott edényben van. Ez edénybe levegővel telített vizet vezetnek. A felszálló levegő-buborékok a zagnak fémes részecskéihez tapadnak és ezekkel a folyadéknak a felszínére felszállanak, ahol öszszegyűjthetők. A meddő, a vízzel együtt, alul lefolyik. A mekhanikus szerkezet olyanszerű, hogy a zagyot felülről-lefelé irányuló áramlással folytatják az edénybe, míg a levegővel terhelt vizet alulról-felfelé szorítják be a készülékbe. *Cr.* (121).

Vaskohászat. | **Gázzárványok az aczélban.**

Ebben a tárgyban igen érdekes vizsgálatot végeztek: Graham, Parry, Stead és Müller, Troost és Hautefeuille, Boudouard, Belloc és mások. *Baker* ama gázok természetével és menyyniségével foglalkozott, a melyek a vakuumban izzított aczélból kiválnak, és annak a megállapítására törekedett, hogy menyyniben van e gázoknak része abban, hogy az aczélban hólyagok (üregek) támadnak. Az 1000°-ra felhevített aczélból kihajtott gázoknak kémiai analizise a következő eredményeket adta: 0.48% CO₂, 49.62% H₂, 48.05% CO, 0.40% CH₄, 1.45% N. (*Metallurgie* 6. 1909). *Cz.* (40).

Fémkohászat. | **Czink-ólm-érczek kohósítása.**

Snyder E. T. (*Am. Egy. Áll.* 1909. 933133. sz. sz.) eljárása oly czink-ólm-ércz-keverékek kohósítására vonatkozik a melyek a közönséges kemenczeszerkezetekben csak nehezen, vagy éppen nem dolgozhatók fel. (Az ércz czinkben való tartalma 30%, ólmaban való tartalma 10%). Az érczet először megpörkölik, ezután pedig anynyi mészszel és vasoksziddal keverik, hogy a képződő salaknak olvadási hőmérséklete a czink és az ólm ömlési hőfoka között (1000—1100°) feködjék. Az adást szén hozzáadása mellett előhevítik, hogy így a redukció-folyamatot megindítsák s, hogy a nem fémes gázokat elhajtsák. Erre az érczet oly salakfürdön ömlesztik meg, amely megömlött ólm elektródán úszik. A felhevítés teljesen elzárt kamarában, a salaknak két megömlött ólomelektroda között való felmelegítése útján történik, a fémek redukálódnak, az ólm az ólmfürdőbe lesülyed, a czink elgőzölög és kondenzálva lesz. A salak föltétlenül 30% mészből, 30% vasoksziddból és 40% kovasavból álljon, mert csak ekként felel meg az alacsony fajszúly és magas elektromos feszültség feltételének. Hogy a salak az ólmokszidot, vagy czinkokszidot ne oldhassa, szénréteggel ta-

karják be, a mely legalább 10%-nyi fölöslegben kerül feladásra. A képződő szénokszidot a czinknek a kondenzációja után tovább hasznosíthatják az által, hogy a pörkölő kamarákba visszavezetik. *Cr.* (126).

Gépészet. | **Kigyózó-csőves-gőzkazán.** A víz- és gőz-tartány, amelybe a kazán kigyózó csövei torkollanak, a víz színe alatt választófallyal rekeszekre van osztva s a választó-falaknak kamara-alakú meghosszabbításában, hüvelyes kerekek vannak elrendezve, a melyek megfelelő forgásnál a vizet, a tartány alsó részéből, a kazán kigyózó csövei felé hajtják. *Szb.* (22).

Építészet. | **Vasbétondrótok rozsdásodása.** A beton szilárdságát és kötését, tartósságát és későbbi viselkedését már eléggé ismerik, csupán a vasbetétek viselkedése nincsen még eléggé tisztázva. Főleg a vas rozsdásodásának a kérdését nem derítették még ki eléggé, habár az már bizonyos, hogy helyesen készített vasbétónban a vas nem rozsdásodik. A nürnbergi kiállításon kísérlet-képpen nagy feszítő-távolságú ívet szerkesztettek, a melybe rozsdás vasat helyeztek és egy évvel utóbb az ívet szétbontva konstatálták, hogy az azelőtt rozsdás vas teljesen tiszta s rozsdától mentes. Meg is állapították e jelenség okát: ugyanis a beton lekötésének folyamán oly vegyületek keletkeznek, amelyek vasokszidot, a rozsdát feloldják. Ez azonban csak addig tart, míg a czément köt is keményedni kezd, mert ha a teljes megkeményedés már beállott, akkor a rozsdá többé nem tűnik el. Minden egyéb nem nemes fém alkalmatlan a bétonnal való kombinálására, mert pl. a réz, ólom, ón, stb. nagyon gyorsan okszidálódik benne. A réz tiszta marad a bétonban, ha vas is jelen van. A vas tehát az egyetlen nem nemes fém, amely a czémenttel való rozsdátólmentes egyesítést megtűri. Tengeri vízzel is sikerült jó vasbétont előállítani, de csak úgy, ha a portlandczémentet koncentrált konyhasó — vagy klórkalcium — oldattal keverik. Az ily tengeri vizes vasbétón készítése a legnagyobb gondosságot követeli, különben egyes helyeken rozsdásodni kezd és a rozsdá itt nemhogy eltűnnék, hanem tovább terjed. Ellenben édesvízzel helyesen készített vasbétón vasbetétje sohasem rozsdásodik, ha tiszta volt a behelyezés alkalmával, sőt a csekély mértékben megvolt rozsdá a jól készített béton belsejében el is enyészik. *Mm.* (44).

FÉMPIACZ. Az amerikai réztermelés redukciója. A mint már mi is ismételten közöltük, az amerikai rézhámor-vállalatok tröszt alakítása céljából egymással tárgyalásokat folytatnak. Ezeknek a tárgyalásoknak az eredménye egyelőre az, hogy elhatározták a termelés és fogyasztás közt való helyes arány helyreállítása céljából, hogy üzemeiket redukálják. Az egymással megállapodott vállalatok élén az Amalgamated copper, company, a Cole-Ryan-csoport, a Guggenheim-féle érdekszövetség és az American metall-company állanak. A határozat egyelőre úgy szól, hogy a termelést 10%-kal kisebbítik. Ennek a határozatnak a hatása alatt több ércbánya is redukálta a produkcióját, így a híres Calumet-and-Hekla bányák, amelyek a konvenczióhoz nem csatlakoztak, 14%-kal, a Phelps, Dodge and Comp cég pedig még többel apasztották a termelésüket. Más ércbányákban változatlanul folyik ugyan az érczek fejtése, de a kitermelt ércz egy részét nem pörkölük és nem szállítják el a kohóknak, hanem beraktározzák. A megállapodásoknak nemcsak az ad jelentőséget, hogy az üzemredukció hallatlanul nagyarányú, hanem még inkább az, hogy a szerződést nem foglalták írásba, hanem becsületszóval kötelezte magát minden egyes résztvevő (gentlemen-agreement), hogy a kikötéseket szigorúan betartja. Az üzemmegszorításnak természetesen az árak fölhajtása a célja. Az érdekelték azt tervezik, hogy a vörösréz árát, amely most 13½ cent körül van, 15 centig fölverik, ami átlag 60%-os hasznot jelentene a kohóknak, mert ma a réz előállítási költsége még a legdrágábban dolgozó vállalatoknál sem haladja meg a 10 centet, de soknál 9 centen alul marad. Persze a megállapodások dacára sem bizonyos, hogy ez a terv sikerül, mert az ilyen konvencziók mindenütt, de különösen Amerikában könnyen fölbomlanak; ámbár a jelen esetben a fölbomlás valószínűségét csökkenti az, hogy nem a mostani konvenczió a végső cél, hanem egy tröszt alkotása körülbelül olyanformán, mint az aczéltröszt; csak hogy az alakítandó társaság nem az egyes vállalatok részvényeit fogja megszerezni, mert ez törvénybe ütközik, hanem magukat az iparvállalatokat vásárolja meg. Ma még nem lehet tudni, hogy ez a terv mennyire sikerül majd, de az elmondottak érdekes jelenségei az Amerikában az ipar terén most általában folyamatban levő koncentráció törekvésnek. *Mk.* (51).

— **Fémárak.** *Budapest*, decz. 18. Finom vörösréz 162 korona. Ócska tüszekrényrész 155 korona. Bárányón 98 százalékos 361 korona. Bárányón 99 százalékos 367 korona. *Horgany* Hohenlohe bányatermék 64 korona. Horgany J. H. jelű 56.50 korona. Horgany W. H. jelű 54 korona. *Ólom* selmeczi, vagy nagybányai 42.50 korona. *Ólom* kereskedelmi minőség 39.50 korona. *Antimon* Regulus 70 korona; mind Budapestén, készpénzfizetés mellett, 2 százalék skontóval. *Newyork* decz. 18. Réz 14.87—15.12. Ón 32.72—39.10. *Bh.* (300). — **VASPIACZ. A vasüzlet** változatlanul csöndes. A múlt hét óta rosszabbodás ugyan nem állott be, de már régebb idő óta a megrendelések nagyon gyéren folynak be és a detail-vaskereskedések üzletmenetele sem kielégítő. Természetes következménye ennek, hogy az inkaszó is megfelelően gyöngé. Különösen a kisebb vasárak forgalma hagy sok kívánni valót és ennek folytán a rúdvas és vaslemezek, meg a vashuzal iránt csekély az érdeklődés. *Mk.* (51). — **A kovácsolt vascsövek olcsóbbodása.** Az egyetlen magyar csöhengerlőmű (az állami vasgyár) és az osztrák kovácsolt vascső-gyárak elhatározták, hogy a gázcsövek árát

brutto 4%-kal, a karimás és forralócsöveket pedig 3%-kal leszállítják, illetőleg az ezekre érvényes engedménytételeket enynyivel fölemelik. *Mk.* (51). — **Nyersvas.** Glasgowban élénk üzlet és jelentékeny forgalom mellett a 3. számú Midlesborough-warransok árai a múlt hét folyamán 50/10-ig emelkedtek, később azonban Amerikából érkezett kedvezőtlen kábelhírekre a hangulat valamicskét ellanyhult. A szárazföldről még mindig élénk a kereslet tavaszi szállításra, de jelentékenyebb kötések nem igen történtek. Middlesboroughban a piacz meglehetősen szilárd és különösen hematit élénk kereslet tárgya. *Mk.* (51). — **Az amerikai vas- és aczélpiaçz.** Newyorkból jelentik: Az Iron Age szaklap írja: A drótszög ára 2 dollárral emelkedett. Azt remélik, hogy a nyugoti vasutak január elseje után jelentékeny kocsimenyiségeket rendelnek meg. A darabáruk készlete úgylátszik igen tekintélyes, ami azzal hozható kapcsolatba, hogy az olcsóbb árak mellett kötött szerződések lejáratát várják. A szindikátuson kívül álló vasművek csőgyártmányai rövid időn belül valószínűleg emelkedni fognak. A nyersvasarak a paczifik-kikötőkben általánosságban valamivel olcsóbbak. A »Metall Trade Association« társaság elhatározta, hogy kívülről behozott építőanyagot fog használni, mert a vasut a keletről rakott anyagra differenciális tételeket nem engedélyezett. Eddig 20000 tonnányi mennyiséget rendeltek meg a külföldön. Az »American Shet and Tin-Plate Co. Garyban, új gyárat létesít. *Us.* (298). — **PETROLEUMPIACZ.** **Petróleumárak.** *Hesz Izidor és társa cég heti jelentése.* Standard petróleum 27 K. Két keresztes petróleum 27 K, Három keresztes petróleum 28 K, Egykeresztes petróleum 30 K. Amerikai császárolaj ottani finomítás 62 K, Belföldi császárolaj 40 K. Az árak 100 kg.-ként készpénzfizetés mellett, 20% göngsúlylyal a budapesti vasuti állomáshoz szállítva értendők. Carbolieum I. 15 K, Carbolineum II. 13 K, Baku gépolaj (oros) 48 K, Oliva gépolaj I. 96 K, Oliva gépolaj II. 80 K, Sűrített gépkenőcs I. 68 K, Sűrített gépkenőcs II. 54 K. Benzin közönséges 38 K. Benzin szagtalan 50 K, Ligroin 80 K. Az árak 100 kg.-ként értendők. *Us.* (300).

F. Balai Bányászati és Kohászati Könyvtára.

Hírek.

Személyi hírek.

KINEVEZÉSEK. A pénzügyministerium vezetésével megbízott m. kir. miniszerelnök **Lyachovics Béla** máramarosszigeti díjtalan pénzügyi számgyakornokot ideiglenes minőségű segélydíjas m. kir. pénzügyi számgyakornokká az aknaszlatinai főbányahivatal mellé rendelt számvevőséghez, *Bp. Kzl.* (287). — **Lencsó Vilmos** okleveles középiskolai tanárt a selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskolához ideiglenes minőségű tanársegéddé *Bp. Kzl.* (290). — **Schweiger Jenő** bányabiztost, VIII. fizetési osztályú főbányabiztossá, ifj. **Grigercsik Géza** bányaesküdtet, bányabiztossá és **Vas János** végzett jog- és bányamérnök-hallgatót bányaesküdté nevezte ki. *Us.* (312.) — **HALÁLOZÁS.** **Hültl József** m. kir. miniszeri tanácsos, a selmeczbányai kir. bányakerület nyugalmazott igazgatója, a Lipót- és Ferencz József-rend lovagja, Selmecz- és Bélabánya szab. kir. város diszpolgára, az országos magyar bányászati és kohászati egyesület tiszteletbeli tagja stb.

folyó hó 17-én hajnalban, tevékeny életének 78-ik évében hosszas szenvedés után Budapesten meghalt. Temetése folyó hó 19-én délután 3 órakor volt a kerepesi uti temető halottasházából. *Lts.* — **Müllmann Róbert** körmöczbányai k. bányá-altiszt, a kit a múlt hét elején szállítottak Budapestre a lipótmezei állami elmegyógyító intézetbe, ott, december hó 19-én meghalt. *Mtj.* — **Rudnay Imre dr.** a Rimamurány-Salgótarjáni-Vasművek kerületi társpénztári orvosa, december 20-án, harminczhat éves korában meghalt Salgótarjánban. *Bp.* (302).

Bányászegyesületek.

A Magyar Bányász és Kohász-Altisztek Országos Egyesületének központi választmánya, ezt megelőzőleg ugyanezen egyesület **Selmecz-vidéki osztálya** folyó évi december 19-én ülést tartottak. *Osztálygyűlés* elnöke megemlékezik *Hüll József* ministeri tanácsos, volt bányagazgató haláláról. Emlékét jegyzőkönyvileg megörökítik. A baleset és nyugdíjbiztosításra vonatkozó mozgalmat az osztály nem pártolja. *Határozatilag kimondja, hogy az osztálytagdíjjal hátralékban lévő tagok kötelezettségüknek 1910. január 1-ig kötelesek eleget tenni, különben a tagok névsorából töröltetnek.* Tisztujítás során o. elnökké *Balázsy János*, alelnökké: *Vancsó József*, pénztári ellenőrnek *Keusch Tamás*, jegyzőnek: *Schoucsik Antal* választatott. **A választmány ülésén** három új osztály alakulását jelenti be elnök. A választmány kiegészítése után bejelenti közp. elnök, hogy a baleset- és nyugdíjbiztosítás ügyét az osztályok nagyrészt nem pártolják, mert tagjaik többnyire már biztosítva vannak. Az országos társpénztár kreálására vonatkozó indítványt megvitatás végett az osztályoknak adja ki, s a közgyűlés tárgysorozatába illeszteni rendeli. A tisztikarban előfordult üresedéseket betöltve *Keusch Tamás* pénztári ellenőrnek, *Matejka Gyula* egyesületi jegyzőnek választatott. Indítványok során *Hüll József* nyug. ministeri tanácsos elhalálózása fölött érzett részvételének kifejezést adva, ennek a jegyzőkönyben való megörökítését határozta. *Mtj.*

Főiskolai körökből.

Liptay András főiskolai hallgató hirtelen haláláról és temetéséről a következőket jelenthetjük. December 17-én d. e. Liptay rendes és jó hangulattal ment az előadásokra, nem látszott a betegségnek nyoma sem rajta. Az órák közti szünet alatt jókedvűen elbeszélgetett szaktársai-val. Tíz órakor Szentistványi Gyula tanárnak a bányaméréstanból tartott előadás-óráján azonban hirtelen roszszullét lepte meg, mire a teremből kiment. Társainak ez feltűnt ugyan, de senki se gondolt egyébre, mint esetleges pillanatnyi roszszullétre. Kövesi Antal tanár vette észre elsőben, hogy Liptay nagyon roszszul lehet. A hírre a társak a folyosóra jöttek és Liptayt itt öszszezsugorodott testtel, az ablakhoz támaszkodva, melyet talán, friss levegőt keresve, kinyitni akart, találták. A gyorsan etőhivott orvosok élesztgetési kísérletei mitsem használtak s a három orvos végül a halált — szívszélhüdedést — volt kénytelen konstatálni. Temetése szokott módon, nagy pompával, f. hó 19-én, a főiskolai hallgatóság, a tanári kar és nagy közönség részvétele mellett este hat órakor volt. Az aulában felravatalozott halott körül díszörség állott. Händel Vilmos ev. főesperes itt szép imát s *Pető* gyönyörű búcsúztató beszédet mondott. A temetőben *Lecső László dr.*

bányajogász hallgató zokogásba fúló búcsúsztatója után felhangzott a főiskolai ifjuság zenekara által játszott kedves nótája »A fekete szem éjszakája . . .«, majd az énekar által karban énekelt kedvencz bányászdala: »Die Somme geht unter . . .«. Szinte találóbban nem is fejezheték volna be a gyászszertartást, mint az által, hogy az örökre búcsúzó kartárs sírba tételekor a zenekar csendesen, szomorúan játszotta el a búcsúsztatót: »Ballag már a vén deák tovább.« kezdetű dalt. *Jánossy J. Sh.* (50). A főiskolai ifjuság szomorúságában szívből osztunk s néma megdöbbenéssel elgondolkozunk a rettenetes végzetten, mely nyolcz évi középiskolai, négy évi jogi, egy évi katonai s négy évi bányamérnöki tanulás és küzködés után, virágjában és egy pillanat alatt semmisített meg egy szép reményekre jogosító, viruló életet. *Lts.*

Bányahatósági ügyek.

A beszterczebányai m. kir. bányakapitányság f. é. deczember

hó 5-én 3430 és 3431. számok alatt a következő két határozatot hozta: 1. Miután özv. Horváth Lászlóné szül. Janszky Ida kassai lakos, Zólyom vármegyében, Hermánd község határában 1900 évi 4406 sz. a. adományozott »Sarolta« és Háromvíztelepen 1900 évi 4407. sz. a. adományozott »János« védnevű külmértékek birtokosa ezen külmértékekben a bányakapitányságnak 1907. évi 529. és 2636 sz. a. kiadott felhívására az üzemet nem kezdte meg, illetve az üzemi akadályokat nem jelentette be és az üzemszünetelési engedélyért nem folyamodott, ezen külmértékeket a bányakapitányság ezennel elvonja s a jelen határozat jogerőre emelkedése után ezen külmértékek a bányakapitánysági nyilvánkönyvekben töröltetni fognak. 2. Miután özv. Fischer Károlyné, szül. Clandi Klementina gerliczei lakos, Zólyomvármegyében, Jecenye község határában 1900. évi 2766 sz. a. »Hedvig«, Borosznó község határában 1900. évi 4514 sz. a. »Aranka«, Libetbánya község határában 1900. évi 4550—4553. sz. a. »Nándor«, »Illés«, és »Emil«, Perhát község határában 1900. évi 4577. sz. a. »Géza« védőneveken adományozott külmértékek birtokosa ezen külmértékekben a bányakapitányságnak 1907. évi 2411. és 2625. sz. a. kiadott felhívására az üzemet nem kezdte meg, illetve az üzemi akadályokat nem jelentette be és az üzemszünetelési engedélyért nem folyamodott, ezen külmértékeket a bányakapitányság ezennel elvonja és jelen határozat jogerőre emelkedése után ezen külmértékek a bányakapitánysági könyvekben töröltetni fognak. *Bp. Kzl.* (290).

Társadalmi hírek.

A zólyombrézói m. kir. vasgyár tisztikara, 1910. évi január hó 5-én

szerdán a vasgyári vendéglő helyiségeiben tánczestélyt rendez. *Zv.* (51). — **ELJEGYZÉS.** *Buchticska Ignác* a salgótarjáni kőszénbánya részv. társulat főaknászának fia *Buchticska Antal* okl. társulati tanító, államvizsgázott számtiszt, m. hó 27-én szép családi ünnepély keretében eljegyezte Duhay József losonczy tekintélyes magán úri ember kedves leányát, Margitkát. *Lts.*

Vegyes hírek.

Magyar ásványörlő és vegyészeti gyár rt. cég alatt Pollák Lipót Budapesten, IX., Soroksári-út 41. sz. alatt levő ásvány-örlő-gyárát részvénytársasággá alakította át 100,000 K alaptőkével

(500 drb 200 koronás részvény). Az igazgatóság tagjai: Steiner Lajos dr., Ábrányi Sándor, Reichner Benedek, Fuchs Ignác és Pollák Lipót (Vezérigazgató). A felügyelő bizottság tagjai: Fuchs Andor, Krausz Mór és Szabó Miklós dr. *Mk.* (51.) — **A kir. kúria döntvénye.** A kir. kúria érdekes és a közönséget is érdeklő ítéletet hozott, amelyben kimondja, hogy mindenki, aki huzamosabb ideig elfogadja a neki postán kézbesített lapot, annak árát még akkor is meg kell fizetnie, ha a lapot nem rendelte meg. Még érdekesebb az ítélet ama kijelentése és megállapítása, hogy az ilyen perekben nem az adós lakóhelyén való bíróság az illetékes, hanem az, amely ott van, ahol a lapot készítik, vagy postára teszik *Bs.* (298.) — **Uj ólomárúgyár Magyarországon.** Az Első Magyar Fémtömlőgyár Rt. Pozsony-Ligetfalu igazgatósága f. hó 18-án tartott ülésében elhatározta, hogy az ipari célokra szolgáló ólomárúk, nevezetesen csövek és lemezek előállítását gyártása körébe felveszi. (A szükséges anyagi eszközöket tőkeemelés útján fogják beszerezni). E célból az igazgatóság f. hó 28-ára rendkívüli közgyűlést hívott össze, mely az alaptőkének 600,000 koronáról, 1.000,000 koronára való emelésén kívül az alapszabályok megfelelő változtatásáról és Rechnitz Béla vezérigazgatónak, valamint Pikler Károly igazgatónak az igazgatóságba való beválasztásáról fog határozni. *Us.* (300.) — **A tatabányai társaság kör** alapszabályait a m. kir. belügyminister az 1909. évi 151.791. szám alatt látta-mozta. *Bp. Kzl.* (290.)

Hírek a külföldről.

Új kénsavgyár Csehországban. A Klingental-Graslitzer Kupferbergbaugewerkschaft a grünbergi járásban engedélyt kapott egy kénsavgyár létesítésére, melyben bányáinak melléktermékeit fogja feldolgozni. *Mk.* (51.) — **Sószállítás Szerbiának.** Legközelebbi számunkban idevonatkozólag hozott híradásunk kiegészítésére szolgáljanak a következők: *Belgrádban* a sógyedárúságok igazgatósága határozatot hozott, hogy a beérkezett sóajánlatok közül a különféle sófajták analízise alapján a fehér prima kősó szállítását a szicíliai sóművekre, a marhasó szállítását a »Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság«-ra bizza. *Us.* (299.)

Munkásügyek.

MUNKÁSMOZGALMAK. Az ausztráliai nagy sztrájk. A bányamunkások sztrájk-kongresszusa hozzájárult ahhoz, hogy a nyugati kerületben a munkát december 20-án megkezd-hessék. Azt hiszik, hogy a déli kerület bányamunkásai szintén csakhamar munkába állanak. *Bh.* (300.) — A déli kerület bányamunkásai az általános sztrájk ellen fog-laltak állást. *Us.* (301.)

Balesetek.

Amerikából érkezett jelentések szerint az északamerikai Egye-sült Államok Illinois államában, *Tschery* város köszen-bányáiban közelebről meg nem nevezett baleset történt, amely alkalommal 310 bányász, köztük igen sok magyar ember vesztette életét. A jelentés szerint sáros-vármegyei illetőségű 16 egyén pusztult el. A baleset áldozata lett még 14 magyar-orosz munkás, azonban ezeknek honnét való származását még nem állapították meg. *Et.* (298.) — Borislawból jelentik, hogy Tustanovicében a Laura-akna eddig ismeretlen okból teljesen leégett. *Us.* (300.)

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Irodakabátok ○ ○ ○ ○

Raktárköpenyek ○ ○

Mindennemű indigókék

munkásöltönyök

minden szakmának

GOLDFARB MANÓ

speciálista.

Budapest, VII. kerület, Kertész-utca 23. szám.

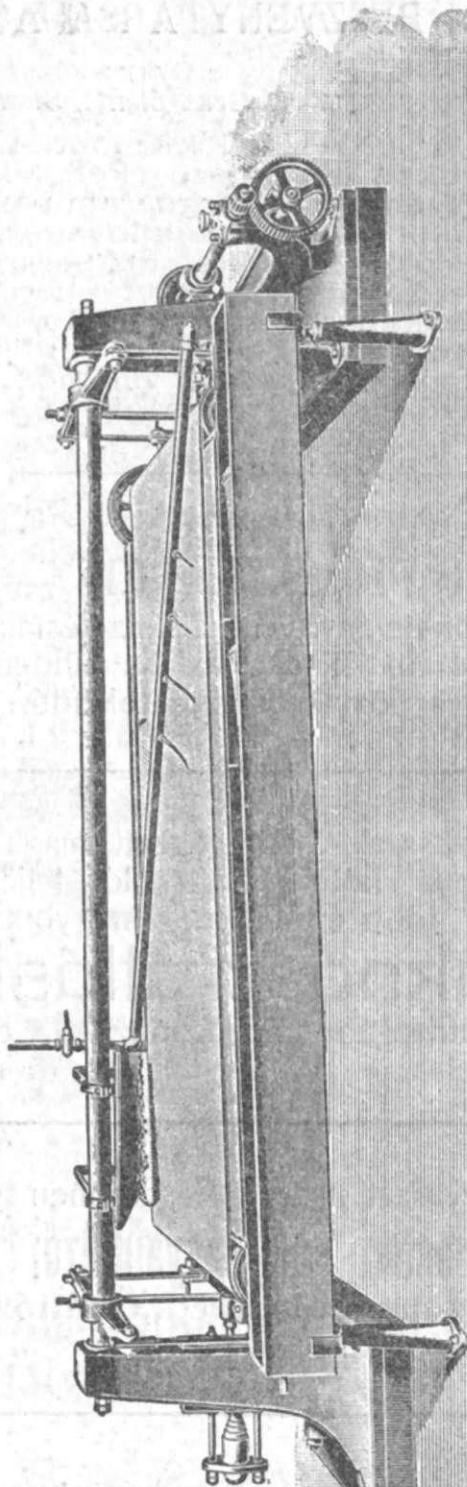
Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. 2-52

Nagyobb bányavállalatnál egy **főaknászi és egy aknászi állás** azonnal betöltendő. Románul tudó pályázók ajánlataikat eddigi működésük és fizetési igényeik megjelölésével, „**Bánya 1804.**“ jelígre Blockner J. hirdetési irodájához, Budapest, VI., Sütő-utca 6., nyujtsák be. 2-2

Reményre jóságosító, **zártkutatómányokkal fedett érkibúvás**, amely tárómivellettel fel van tárva, kedvező **eladó.** Kérdezősködések, ha „**B. L.**“ jelige alatt feltételek mellett és 10 filléres levéljegy melléklésével érkeznek, szívesen továbbít a szerkesztőség. 2-5

Nagy aranybányatársulatnál alkalmaztatni kívánó, megbízható és kifogástalan **bányafelőrök és bányafelvigyázók**, bizonyítvány másolatokkal felszerelt kérvényeiket „**G. 211.**“ jelige alatt és 35 filléres póstajegy melléklésével küldjék be a szerkesztőséghez. 2-5

Kachelmann Károly és fia gépgyára Vihnye

Érczelőkészítőművek. — Zúzóberendezések. — Legujabb szerkezetű aprítógépek, osztályozósztiták, mosódobok, ülepítőgépek, szab. **Bartsch-féle kör-lökőszérek**, szab. **Humbold-féle rázószérek.** — **Ponyvásszérek** stb. **Aknatornyok és aknaberendezések.** — Villamos és gőzhajtású szállító-gépek. — Dugattyús és centrifugal **bányaszivattyúk.**